

Marzena Ganc
Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie

Ryzyko utraty płynności a możliwość ubezpieczenia naleźności w spółdzielniach mleczarskich

THE RISK OF LOSS OF LIQUIDITY AND THE POSSIBILITY OF INSURANCE CLAIMS IN DAIRY COOPERATIVES

Celem pracy było określenie ryzyka utraty płynności finansowej spółdzielni mleczarskich z punktu widzenia możliwości uzyskania ubezpieczenia kredytu kupieckiego. Dla ukazania istotności informacji finansowej dla procesu decyzyjnego ubezpieczyciela przeprowadzono badanie 40 największych spółdzielni mleczarskich. Okres badawczy obejmował lata 2011 – 2014. Zastosowanie odpowiednich narzędzi diagnostycznych, polegających na wnikliwym badaniu podmiotów pod względem płynności finansowej pozwoliło na skuteczną ocenę możliwości ubezpieczenia kredytu kupieckiego. Spółdzielnie mleczarskie o niskich aktywach trwałych, zainteresowane zewnętrzną formą ograniczania ryzyka finansowego poprzez ubezpieczenie wiarygodności handlowych, w większości przypadków zostały negatywnie ocenione z punktu widzenia możliwości otrzymania takiego ubezpieczenia. Ilość spółdzielni o nienagannej płynności finansowej, które zostały pozytywnie ocenione w procesie przyznania limitu kredytowego przez zakład ubezpieczeń wahała się od 9 do 13 w zależności od badanego roku.

Słowa kluczowe: spółdzielnia mleczarska, aktywa trwałe, ubezpieczenie naleźności handlowych.

Wprowadzenie

Spółdzielnie mleczarskie odgrywają ważną rolę gospodarczą na rynku nie tylko Polski, ale również w Ameryce Północnej i Europie Zachodniej. Sukcesem zarządzających tymi podmiotami według Chaddada i Cooka jest umiejętność generowania i utrzymywania kapitału wewnętrznego oraz elastyczność płatności na rzecz członków spółdzielni¹. Integracja spółdzielczego celu działalności i zyskowności ma zasadniczy wpływ na kształtowanie się płynności finansowej tej grupy prawnej podmiotów².

Płynność finansową kształtuje wiele czynników, zarówno mikroekonomicznych, jak i makroekonomicznych oraz branżowych. Na czynniki te, z wyjątkiem mikroekonomicznych, przedsiębiorstwo nie ma wpływu, musi je jednak uwzględniać w zarządzaniu finansami, aby zachować zdolność do wywiązywania się z bieżących zobowiązań. To tłumaczy fakt rozpatrywania płynności przede wszystkim w ujęciu

¹ Chaddad F. R., Cook M.L. (2010) Understanding New cooperative models: an ownership-control rights typology. *Review of Agricultural Economics*, vol 26, no. 3, p. 348.

² Akridge, J. T., Hertel T. W. (1992) Cooperative and Investor-Oriented Firm Efficiency: A Multiproduct Analysis, *Journal of Agricultural Cooperation*, vol. 7, p. 1-14.

mikroekonomicznym. Głównymi czynnikami, które zależą od sposobu działania przedsiębiorstwa, a warunkują utrzymanie płynności finansowej, są technologia i organizacja procesu produkcji – wpływające na płynność majątku obrotowego. Te mikroekonomiczne uwarunkowania trudno jednak rozpatrywać w oderwaniu od specyfiki branżowej, w której działa przedsiębiorstwo, ponieważ wyznacza ona zarówno płynność aktywów obrotowych, jak i źródeł finansowania, a także przyjętą strategię finansową, zmienność przepływów pieniężnych oraz stopy dochodowości³.

Jednym z podstawowych warunków kontynuacji i rozwoju działalności przedsiębiorstwa na konkurencyjnym rynku jest zapewnienie bezpieczeństwa finansowego⁴. Bez niego dana jednostka gospodarcza nie stanowi wiarygodnego podmiotu wypełniającego swoje cele wobec interesariuszy, tj. właścicieli, zarządzających, wierzycieli, pracowników, klientów, dostawców, partnerów strategicznych oraz społeczności lokalnej. Ma to szczególne znaczenie w ocenie podmiotów spółdzielczych, których celem działalności nie jest maksymalny wynik finansowy, a korzyści dla rolników, dostawców mleka (Wasilewski, Chmielewska 2006: 112)⁵.

W celu określenia istoty należności można przyjąć interpretację rachunkowości, zgodnie z którą należność jest zagwarantowanym umową świadczeniem dłużnika na rzecz wierzyciela w określonym terminie oraz w określonej kwocie. Według Bienia, należności firmy są głównie rezultatem sprzedaży produktów i towarów, jeśli zapłata dokonywana jest przez odbiorcę w okresie późniejszym niż data odbioru świadczenia i dostarczenia rachunku klienta⁶. Ujęcie prawne definiuje należność jako wierzytelność pieniężną, która wymaga prawnego zabezpieczenia majątkowego lub osobistego. Natomiast w ujęciu finansowym należność można uznawać jako kredyt kupiecki udzielony przez podmiot swoim odbiorcom. Literatura ekonomiczna z kolei znajduje dla pojęcia należność synonim niezapłaconej części sprzedaży - wierzytelność⁷.

Dla spółdzielni mleczarskiej celem działalności nie jest wyłącznie utrzymanie się na rynku, ale przede wszystkim ekspansja firmy, wzrost wartości rynkowej oraz bezpieczny poziom płynności finansowej. Żeby to osiągnąć przedsiębiorca musi wdrożyć odpowiedni system zarządzania należnościami. Metoda zarządzania należnościami wynika z przyjętej przez przedsiębiorstwo polityki kredytowej, która pojmowana jest jako zespół decyzji dotyczących okresu kredytowania, standardów kredytowych, udzielanych opustów i procedur ściągania należności⁸.

Każde przedsiębiorstwo codziennie boryka się z problemami pozyskania odpowiednich źródeł finansowania. W celu ekspansji rynkowej oraz wzrostu sprzedaży musi stosować coraz atrakcyjniejsze metody zarządzania należnościami mając na uwadze działania konkurencji. Jedną z takich metod jest zgoda podmiotu na

---

³ Pestoff V. (1992) Third Sector and Co-Operative Services — An Alternative to Privatization. *Journal of Consumer Policy*, vol. 15, nr 1.

⁴ Manfredo M., Richards T. J.: Cooperative risk management, rationale, and effectiveness: the case of dairy cooperatives, *Agricultural Finance Review*, Vol. 67 Issue 2, 2007, p. 311-326.

⁵ Wasilewski M., Chmielewska M.: Strategie zarządzania kapitałem obrotowym a sytuacja finansowa spółdzielni mleczarskich, *Roczniki Nauk Rolniczych, Seria G*, t. 93, z. 1, 2006, s. 112.

⁶ Bień W., *Zarządzanie finansami przedsiębiorstwa*, DIFIN, Warszawa 2002r., s.222.

⁷ Davies D., *Sztuka zarządzania finansami*, PWN, Warszawa 1993, s.16.

⁸ Brigham E.F., *Podstawy zarządzania finansami*, PWE, Warszawa 1997, s.157.

uregulowanie płatności przez odbiorcę w terminie późniejszym od terminu dostarczenia towarów lub usług. Niestety jakość praktyk płatniczych w Polsce ulega pogorszeniu. W 2013 roku przeciętny okres odroczenia terminu płatności wzrósł do 26 dni z około 22 w roku poprzednim. Polskie przedsiębiorstwa średnio czekały 69 dni na płatność (51 dni w 2012 roku), podczas gdy w Europie Wschodniej wynik ten wyniósł 49 dni, a 57 dni w Europie Zachodniej⁹. Choć ustawa z 2003 roku o terminach zapłaty w transakcjach handlowych zapewnia podmiotowi udzielającemu kredytu kupieckiego zapłatę za dostarczony towar lub wykonaną usługę, wielu rodzimych przedsiębiorców w celu uniknięcia narastającego ryzyka utraty należności decyduje się na ubezpieczenie wierzytelności handlowych¹⁰.

Przedmiotem ubezpieczenia ryzyka kredytu kupieckiego są przysługujące ubezpieczającemu bezsporne należności z tytułu udzielonych kredytów kupieckich. Należą do nich wierzytelności wynikające z faktur wystawionych przez sprzedawcę (ubezpieczającego) w okresie obowiązywania polisy, a niezapłaconych przez kontrahenta bądź zapłaconych jedynie częściowo w określonym na fakturze terminie płatności¹¹. Ubezpieczyciel przed zawarciem umowy ubezpieczenia ocenia ryzyko związane z tą transakcją na podstawie danych otrzymanych bezpośrednio od ubezpieczającego, dotyczących zarówno jego przedsiębiorstwa oraz sytuacji odbiorców. Takimi informacjami są np. wysokości krajowych i zagranicznych obrotów przedsiębiorstwa, historii współpracy między kontrahentami, terminowość płatności faktur, suma oraz czas dotychczasowych zaległości z płatnościami zobowiązań. Wszystkie te informacje w sposób znaczący determinują, zaproponowaną przez ubezpieczyciela, stopę składki ubezpieczeniowej oraz możliwość wykupu takiej polisy. Po zawarciu umowy ubezpieczenia wierzytelności handlowych ubezpieczyciel dokonuje oceny ryzyka każdego ze zgłoszonych przez ubezpieczającego wniosków kredytowych. Pozytywną decyzją jest wyznaczenie limitu kredytowego oraz czasu jego obowiązywania. Limit kredytowy interpretuje się jako górna granica odpowiedzialności ubezpieczyciela z tytułu ubezpieczenia kredytu kupieckiego w stosunku do konkretnego kontrahenta. Kwota przekraczająca ustalony limit obciąża ryzyko ubezpieczającego, a ubezpieczyciel nie będzie odpowiadał w przyszłości za jej ewentualne pokrycie. Spłata wcześniejszych należności, które były objęte limitem, umożliwia włączenie do ochrony ubezpieczeniowej kolejnych transakcji. Zgodnie z tą definicją limit kredytowy ma charakter odnawialny. Wysokość limitu kredytowego wpływa na decyzję przedsiębiorcy w zakresie maksymalnego dopuszczalnego terminu płatności, wolumenu sprzedaży oraz pozwala określić wewnętrzne akceptowalne saldo otwartych należności partnera transakcji.

Oprócz ogromnego wpływu na wyniki finansowe ubezpieczającego, ubezpieczenie kredytu kupieckiego pozwala również na prawidłową i rzetelną selekcję portfolio odbiorców podmiotu. Podmiot poprzez składanie wniosków kredytowych oraz po ich pozytywnym rozpatrzeniu jest informowany o bieżącej sytuacji finansowej swoich

---

⁹ Gazeta Ubezpieczeniowa, Atradius: Rośnie liczba nieściągalnych należności w Polsce, 28.06.2013

¹⁰ Ustawa z dnia 12 czerwca 2003r. o terminach zapłaty w transakcjach handlowych, Dz. U. Nr 139, poz. 1323. z późn. zm.

¹¹ Gazeta MSP, Ubezpieczenie kredytów kupieckich i innych należności firmy, 01.10.2012.

kontrahentów¹². W przypadku braku nabycia polisy ubezpieczeniowej firma samodzielnie musiałaby monitorować wiarygodność odbiorców. Podmiot, który zawarł polisę eksportową z ubezpieczycielem, otrzymuje również bezpieczeństwo ekspansji na zagraniczne rynki zbytu w celu poszukiwania nowych klientów. Ubezpieczenie wiarygodności handlowych ma również istotny wpływ na proces zarządzania należnościami w przedsiębiorstwie. Dzięki takiej polisie możliwa jest wewnętrzna poprawa procedur związanych z monitorowaniem spływu należności.

Oprócz korzyści finansowych oraz organizacyjnych ubezpieczenie kredytu kupieckiego pozwala podmiotowi w przyszłości na uzyskanie lepszych warunków finansowania u dostawców oraz w instytucjach kredytowych. W ekstremalnych sytuacjach banki lub inni pożyczkodawcy mogą zwrócić się z prośbą o przedłożenie ubezpieczenia należności w celu rozpatrzenia wniosku o kredyt. Zdecydowanie poprawia to wiarygodność podmiotu wobec instytucji finansowych. Dzięki posiadaniu polisy ubezpieczeń wiarygodności handlowych firma może podnieść swoją reputację i wykazać się większymi możliwościami w zakresie pozyskania dodatkowego kapitału.

Podsumowując, ryzyko utraty należności w branży spożywczej wzrasta ze względu na bardzo silną konkurencję na tym rynku, która wymusza stosowanie narzędzia kredytu kupieckiego co przez niektórych kontrahentów może być nadużywane jako darmowe finansowanie i tym samym opóźniają oni swoje płatności. Ogromnie istotne jest pozyskiwanie solidnych, stałych kontrahentów oraz eliminowanie odbiorców o złej wiarygodności płatniczej¹³.

Cel i metody badań

Celem opracowania jest określenie możliwości pozyskania ubezpieczenia należności przez spółdzielni mleczarskie w zależności od wartości aktywów ogółem. Do badania zakwalifikowano 40 spółdzielni mleczarskich, które w latach 2011-2014 nieprzerwanie prowadziły działalność gospodarczą oraz podlegały badaniu sprawozdań finansowych. Reprezentowana próba spółdzielni skupowała w badanych latach 50% surowca mleczarskiego w Polsce. Określono możliwość ubezpieczenia wiarygodności analizując płynność finansową spółdzielni mleczarskich. Dokonano analizy każdego podmiotu osobno, biorąc jednocześnie pod uwagę wielkość aktywów trwałych. Dokonano podziału spółdzielni pod względem poziomu majątku na małe, średnie i duże metodą kwartyli¹⁴. Ponadto oceny możliwości pozyskania ubezpieczenia należności handlowych dokonano przy udziale eksperta ubezpieczeniowego, który z punktu widzenia praktyki i doświadczenia pod tym względem udzielił Autorce niezbędnych informacji.

---

¹² Rzeczpospolita, Ubezpieczenie należności handlowych jako składowa strategii finansowej przedsiębiorstw, 26.09.2013.

¹³ Holly R.: (red.), Ubezpieczenia finansowe i gwarancje ubezpieczeniowe, Poltext, Warszawa 2003 s.145.

¹⁴ Metoda ta polega na podzieleniu, uporządkowanej rosnąco według danego kryterium, zbiorowości na cztery równe części. Istnieją tylko trzy kwartyle, z których pierwszy dzieli populację na ¼, w której wszystkie jednostki mają wartość cechy największą, a pozostałe ¾ populacji obejmuje elementy o niższych wartościach cechy. Kwartyl drugi, dzieli populację na dwie równe części. Trzeci z kwartyli oddziela ¼ populacji o mniejszych wartościach cechy od ¾ populacji o największych jej wartościach.

Wyniki badań

Wskaźnik płynności bieżącej finansowej jest obliczany w celu uzyskania informacji ile razy aktywa obrotowe pokrywają zobowiązania krótkoterminowe. Według J. Ostaszewskiego¹⁵ wartość wskaźnika powinna mieścić się w przedziale 1,6-1,9 ponieważ wyższa wartość wskaźnika mogłaby świadczyć o nadmiernym zamrożeniu w majątku obrotowym środków, które mogłyby być przeznaczone na inne inwestycje. L. Bednarski twierdzi, iż optymalnym przedziałem dla wskaźników płynności jest 1,5-2,0, a wartości wskaźnika wyższe od 2,0 wskazują na realne zabezpieczenie zobowiązań bieżących¹⁶. Niemniej jednak najbardziej popularna w literaturze oraz przyjęta przez banki wzorcowa wartość tego wskaźnika zawiera się w przedziale między 1,3 a 2,0¹⁷. Taką też wartość przyjmują analitycy w celu ustalenia możliwości ubezpieczenia należności handlowych. Nie stosują standardów płynności finansowej odpowiednich dla danej branży, czy sektora, tym samym nie uwzględniają specyfiki działalności spółdzielczych form gospodarowania.

Wskaźnik płynności szybkiej informuje o stopniu pokrycia zobowiązań krótkoterminowych aktywami o dużym stopniu płynności. Za wzorcową wartość tego wskaźnika uznaje się 1,0. Taka wielkość tego wskaźnika pokazuje, że podmiot może szybko regulować zobowiązania bieżące.

Wskaźnik płynności gotówkowej pokazuje "jaką część swych zobowiązań firma pokrywa aktywami o najwyższym stopniu płynności"¹⁸. Za normatywną wartość tego wskaźnika uznaje się 0,2.

W badanym okresie średnie wskaźniki płynności bieżącej spółdzielni mleczarskich mieściły się w przedziale uznanym za optymalny (tabela 1). W roku 2011 pięć spółdzielni mleczarskich miało niewystarczającą płynność finansową, natomiast dwie spółdzielnie charakteryzowały się znaczącym przekroczeniem optymalnej wartości wskaźnika, co może świadczyć o nadpłynności finansowej¹⁹. W 2012 roku sześć spółdzielni mleczarskich było pozytywnie ocenianych przez analityka ubezpieczeń kredytów kupieckich pod względem płynności finansowej. Rok 2013 był najlepszy pod względem płynności finansowej dla spółdzielni mleczarskich o najmniejszych aktywach trwałych i tylko dwie z nich mogły mieć problem z bieżącym regulowaniem zobowiązań. Natomiast w roku następnym zauważono nieznaczne pogorszenie się płynności finansowej mleczarni i wśród badanych przedsiębiorstw były takie o nadpłynności, w których wskaźnik ten wynosił 2,53 oraz o krytycznej płynności - 0,69. Podsumowując, wśród badanych jednostek w latach 2011-2014 o najmniejszych aktywach trwałych, tylko nieco połowa podmiotów miałaby szansę na ubezpieczenie kredytu kupieckiego biorąc pod uwagę kryterium wskaźnika płynności bieżącej.

---

¹⁵ Ostaszewski J., Ocena efektywności przedsiębiorstwa według standardów EWG, CIM, Warszawa 1991, s.54-55.

¹⁶ Bednarski L., Analiza finansowa w przedsiębiorstwie, PWE, Warszawa 1994 s. 66.

¹⁷ Bień W., Ocena efektywności finansowej spółek kapitałowych, Difin, 2005, s. 24.

¹⁸ Sieniawska K., Analiza finansowa w zarządzaniu przedsiębiorstwem, Promar International, 1998, s. 76.

¹⁹ Jednocześnie Autorka chce podkreślić, iż przyjęte wskaźniki literaturowe dotyczące optimum płynności finansowej są brane pod uwagę w przedsiębiorstwach ubezpieczeniowych niezależnie od formy prawnej przedsiębiorstwa.

Tabela 1. Wskaźniki płynności bieżącej spółdzielni o najniższym poziomie aktywów trwałych

Lp.	Województwo	2011	Województwo	2012	Województwo	2013	Województwo	2014
1	mazowieckie	2,38	Podlaskie	1,54	świętokrzyskie	2,17	mazowieckie	2,53
2	mazowieckie	1,43	świętokrzyskie	1,63	podlaskie	1,53	śląskie	1,40
3	mazowieckie	1,05	śląskie	1,73	świętokrzyskie	1,73	świętokrzyskie	1,83
4	lubelskie	1,10	śląskie	1,22	świętokrzyskie	1,14	mazowieckie	0,88
5	Śląskie	1,14	podlaskie	1,80	opolskie	1,28	mazowieckie	1,25
6	warmińsko-mazurskie	1,17	mazowieckie	0,95	śląskie	1,83	świętokrzyskie	1,45
7	mazowieckie	2,13	mazowieckie	1,77	wielkopolskie	1,48	opolskie	1,24
8	mazowieckie	1,77	mazowieckie	1,60	mazowieckie	1,31	mazowieckie	1,39
9	warmińsko-mazurskie	1,50	opolskie	1,13	warmińsko-mazurskie	1,57	mazowieckie	0,69
10	mazowieckie	0,82	warmińsko-mazurskie	1,24	śląskie	0,92	wielkopolskie	1,48
X		1,45		1,46		1,50		1,41

Źródło: opracowanie własne.

W spółdzielniach mleczarskich o średniej wielkości aktywów trwałych przeciętne wartości wskaźnika płynności bieżącej wykazywały tendencje malejącą (tabela 2). W 2014 roku średnia wartość tego wskaźnika była poniżej zalecanego optimum literaturowego i wyniosła 1,23. W 2011 roku połowa spółdzielni mleczarskich odznaczała się poprawną płynnością finansową. Identyczna liczba pozytywnie ocenianych mleczarni przez analityków ubezpieczeń wierzycelności handlowych była w kolejnym roku. W 2013 roku 8 spółdzielni mleczarskich miałyby szansę na ubezpieczenie kredytu kupieckiego, biorąc pod uwagę kryterium płynności bieżącej. Najmniej szans na ubezpieczenie kredytu kupieckiego było w 2014 roku, gdyż tylko 7 spółdzielni spełniało warunki poprawnej płynności finansowej, który gwarantuje możliwość pozyskania ubezpieczenia należności handlowych.

Tabela 2. Wskaźniki płynności bieżącej spółdzielni o średniej wielkości aktywów trwałych

Lp.	2011		2012		2013		2014	
	Województwo	Województwo	Województwo	Województwo	Województwo	Województwo	Województwo	Województwo
1	Opolskie	1,31	mazowieckie	0,61	opolskie	0,87	warmińsko-mazurskie	1,32
2	Mazowieckie	1,26	mazowieckie	1,47	warmińsko-mazurskie	1,10	opolskie	0,85
3	Mazowieckie	1,95	warmińsko-mazurskie	1,43	podkarpackie	1,81	mazowieckie	0,91
4	Podlaskie	1,28	opolskie	1,19	mazowieckie	1,20	warmińsko-mazurskie	1,13
5	Świętokrzyskie	2,64	świętokrzyskie	2,65	pomorskie	1,30	śląskie	0,63
6	warmińsko-mazurskie	1,66	warmińsko-mazurskie	1,57	mazowieckie	1,04	pomorskie	1,50
7	Lubelskie	0,98	lubelskie	0,89	warmińsko-mazurskie	1,16	podkarpackie	1,90
8	Mazowieckie	0,40	mazowieckie	0,71	małopolskie	1,88	wielkopolskie	0,54
9	Mazowieckie	1,20	podkarpackie	1,72	podlaskie	1,81	mazowieckie	1,90
10	Podlaskie	2,03	pomorskie	1,52	kujawsko-pomorskie	1,25	warmińsko-mazurskie	1,14
11	Mazowieckie	0,58	mazowieckie	1,52	mazowieckie	0,98	śląskie	1,15
12	Pomorskie	1,68	kujawsko-pomorskie	1,50	małopolskie	1,35	kujawsko-pomorskie	1,23
13	kujawsko-pomorskie	1,59	mazowieckie	1,19	mazowieckie	0,92	mazowieckie	1,00
14	Mazowieckie	1,07	podlaskie	2,01	mazowieckie	1,49	mazowieckie	1,01
15	Mazowieckie	1,48	lubuskie	1,28	lubelskie	0,82	mazowieckie	1,92
16	Mazowieckie	1,83	lubelskie	0,75	wielkopolskie	1,56	mazowieckie	0,59
17	Małopolskie	1,94	mazowieckie	1,79	mazowieckie	1,04	wielkopolskie	1,56
18	Lubuskie	1,27	mazowieckie	1,74	lubelskie	1,08	mazowieckie	2,00
19	Mazowieckie	0,81	mazowieckie	1,01	mazowieckie	1,64	podlaskie	1,16
20	Mazowieckie	1,63	świętokrzyskie	2,48	świętokrzyskie	1,96	lubelskie	1,09
X		1,43		1,45		1,31		1,23

Zródło: opracowanie własne.

Średnie wartości wskaźnika płynności bieżącej w latach 2011-2014 w spółdzielniach mleczarskich o najwyższych aktywach trwałych kształtowały się w granicach zalecanych optimum literaturowych. Liczba pozytywnie ocenionych podmiotów pod względem płynności bieżącej wynosiła: w 2011 i 2012 roku 3 spółdzielnie, w 2013 oraz 2014 roku 5 mleczarni.

Wszystkie spółdzielnie, które odznaczały się poprawną wielkością wskaźnika płynności bieżącej zostały poddane dalszej ocenie przy wykorzystaniu wskaźników: płynności szybkiej i płynności gotówkowej.

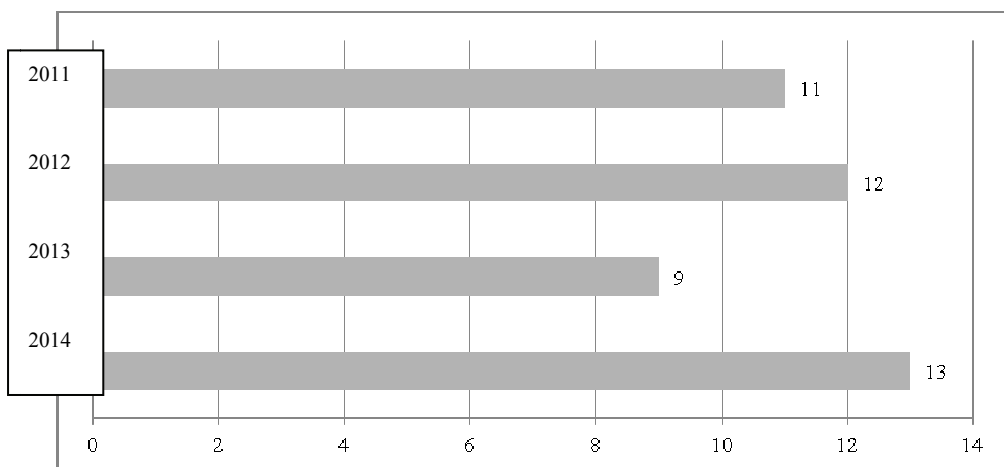
Tabela 1
Wskaźniki płynności bieżącej spółdzielni o największej wielkości aktywów trwałych

Lp.	Województwo	2011	Województwo	2012	Województwo	2013	Województwo	2014
1	mazowieckie	0,93	mazowieckie	0,60	wielkopolskie	3,38	świętokrzyskie	2,05
2	wielkopolskie	1,62	mazowieckie	0,85	wielkopolskie	0,90	wielkopolskie	1,12
3	mazowieckie	1,06	lubelskie	0,92	łódzkie	1,54	mazowieckie	0,91
4	wielkopolskie	2,80	wielkopolskie	2,79	łódzkie	1,68	wielkopolskie	3,18
5	wielkopolskie	0,92	wielkopolskie	0,96	podlaskie	1,19	mazowieckie	1,32
6	mazowieckie	1,10	mazowieckie	1,48	wielkopolskie	0,80	mazowieckie	1,51
7	mazowieckie	1,25	wielkopolskie	2,30	wielkopolskie	2,00	wielkopolskie	0,82
8	wielkopolskie	2,27	mazowieckie	1,75	śląskie	1,80	wielkopolskie	2,04
9	mazowieckie	1,76	mazowieckie	1,08	wielkopolskie	1,08	wielkopolskie	1,05
10	Podlaskie	1,78	podlaskie	1,37	podlaskie	1,51	podlaskie	1,81
Średnio		1,55		1,41		1,59		1,58

Źródło: opracowanie własne.

Dzięki restrykcyjnemu podejściu i wyznaczeniu granicznej wartości wskaźnika płynności szybkiej na poziomie 1,0 oraz wskaźnika płynności gotówkowej w granicach 0,2, dokonano selekcji spółdzielni o wzorowej płynności finansowej pod względem oceny możliwości ubezpieczenia kredytu kupieckiego. Wyniki analiz zostały przedstawione na rysunku 1.

Rysunek 1. Liczba spółdzielni mleczarskich pozytywnie ocenionych pod względem polityki płynności finansowej w zakresie płynności szybkiej i gotówkowej
Źródło: opracowanie własne.

Reasumując, niewiele ponad 25% przedsiębiorstw spożywczych, biorących udział w badaniu posiadało na tyle dobrze prowadzoną politykę płynności finansowej, by w pełni pozytywnie zostać ocenionym przez ubezpieczyciela w procesie oceny możliwości ubezpieczenia wierzytelności handlowych.

Wnioski

Celem niniejszej pracy było określenie ryzyka finansowego utraty płynności finansowej spółdzielni mleczarskich z punktu widzenia możliwości uzyskania ubezpieczenia kredytu kupieckiego.

Dla ukazania istotności informacji finansowej dla procesu decyzyjnego ubezpieczyciela przeprowadzono badanie spółdzielni mleczarskich. Zastosowanie odpowiednich narzędzi diagnostycznych, polegających na wnikliwym badaniu podmiotów pod względem płynności finansowej pozwoliło na skuteczną ocenę możliwości ubezpieczenia kredytu kupieckiego.

1. Spółdzielnie mleczarskie o niskich aktywach trwałych, zainteresowane zewnętrzną formą ograniczania ryzyka finansowego poprzez ubezpieczenie wierzytelności handlowych, w większości przypadków zostały negatywnie ocenione z punktu widzenia możliwości otrzymania takiego ubezpieczenia. Wielkość majątku trwałego ma ogromne znaczenie, gdyż informuje o skali działalności danej spółdzielni.
2. Zachowanie płynności finansowej jest kluczowym elementem w pozytywnej współpracy między kontrahentami. Nawet chwilowa utrata płynności finansowej może spowodować długie opóźnienia w płatnościach. W tym celu w procesie oceny możliwości otrzymania ubezpieczenia kredytu kupieckiego bardzo ważna jest ocena płynności finansowej przedsiębiorstwa. Ilość spółdzielni o nienaganej płynności finansowej, które zostały pozytywnie ocenione w procesie przyznania

limitu kredytowego przez zakład ubezpieczeń wahała się od 9 do 13 w zależności od badanego roku.

3. W ocenie możliwości uzyskania polisy ubezpieczenia należności handlowych przedsiębiorstwa oferujące tego typu usługi, powinny zwrócić szczególną uwagę na specyfikę spółdzielczej formy gospodarowania. Spółdzielnie bowiem charakteryzują się zasadniczo wysokimi wskaźnikami płynności finansowej, natomiast niską zyskownością. Zakłady ubezpieczeń dokonują oceny spółdzielni wykorzystując zalecane w literaturze optima płynności finansowej. W ocenie Autorki zasadne byłoby w tym zakresie rozpatrywać spółdzielcze przedsiębiorstwa z uwzględnieniem specyfiki ich działalności szczególnie pod względem interpretacji wskaźników finansowych.

Bibliografia

- Akridge, J. T., Hertel T. W.: Cooperative and Investor-Oriented Firm Efficiency: A Multiproduct Analysis, *Journal of Agricultural Cooperation*, vol. 7, 1992.
- Chaddad F. R., Cook M.L.: Understanding New cooperative models: an ownership-control rights typology. *Review of Agricultural Economics*, vol 26, no. 3, 2010.
- Bednarski L., *Analiza finansowa w przedsiębiorstwie*, PWE, Warszawa 1994.
- Bień W., *Zarządzanie finansami przedsiębiorstwa*, DIFIN, Warszawa 2002.
- Bień W., *Ocena efektywności finansowej spółek kapitałowych*, Difin, 2005.
- Brigham E.F., *Podstawy zarządzania finansami*, PWE, Warszawa 1997.
- Davies D., *Sztuka zarządzania finansami*, PWN, Warszawa 1993.
- Dworniak J., *Ekonomiczno-finansowe skutki zmian funduszu udziałowego w spółdzielniach mleczarskich*, Wydawnictwo SGGW, Warszawa 2010.
- Holly R.: (red.), *Ubezpieczenia finansowe i gwarancje ubezpieczeniowe*, Poltext, Warszawa 2003.
- Ostaszewski J., *Ocena efektywności przedsiębiorstwa według standardów EWG, CIM*, Warszawa 1991.
- Manfredo M., Richards T. J.: Cooperative risk management, rationale, and effectiveness: the case of dairy cooperatives, *Agricultural Finance Review*, Vol. 67 Issue 2, 2007, p. 311-326.
- Pestoff V.: Third Sector and Co-Operative Services — An Alternative to Privatization. *Journal of Consumer Policy*”, vol. 15, nr 1, 1993.
- Sieniawska K., *Analiza finansowa w zarządzaniu przedsiębiorstwem*, Promar International, 1998.
- Wasilewski M., Chmielewska M.: Strategie zarządzania kapitałem obrotowym a sytuacja finansowa spółdzielni mleczarskich, *Roczniki Nauk Rolniczych*, Seria G, t. 93, z. 1, 2006, s. 112.
- Rzeczpospolita, *Ubezpieczenie należności handlowych jako składowa strategii finansowej przedsiębiorstw*, 26.09.2017.
- Gazeta MSP, *Ubezpieczenie kredytów kupieckich i innych należności firmy*, 01.10.2015.
- Gazeta Ubezpieczeniowa, *Atradius: Rośnie liczba nieściągalnych należności w Polsce*, 28.06.2015.
- Ustawa z dnia 12 czerwca 2003r. o terminach zapłaty w transakcjach handlowych, Dz. U. Nr 139, poz. 1323. z późn. zm.

Summary

The aim of the work was to determine the risk of liquidity loss dairy cooperative society from the point of view of the possibility of obtaining trade credit insurance. To show the relevance of financial information for the decision-making process of the insurer's largest dairy cooperative, 40 study was carried out. Research period covered the years 2011-2014. The use of appropriate

diagnostic tools, consisting of careful study of operators on liquidity effective assessment of the possibilities for trade credit insurance. Dairy cooperatives with low non-current assets, interested in the external form of reducing financial risk through insurance claims, most of the cases have been negatively evaluated from the point of view of the possibility of such insurance. The number of cooperatives of unimpaired liquidity, which have been positively evaluated in the process of granting the credit limit by the insurance company ranged from 9 to 13, depending on the test of the year

Key words: dairy cooperatives, fixed assets, insurance claims.

Informacja o autorze:

Dr Marzena Ganc

Katedra Finansów

Wydział Nauk Ekonomicznych,

Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie

ul. Nowoursynowska 166

02-787 Warszawa

e-mail: marzena_ganc@sggw.pl